

Шлях Моладзі

Ślach Moładzi

ІЛЮСТРАВАНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Etnahrafičnaja masa ci šviedamy narod?

Rekord varožaści da Bielarusau i Polskim Haspadarstvie pabivajuć sensacyjny „Ilustr. Kurjer Codzien.“, „ABC“, „Słowo“, spynieny tymčasam „Dziennik Wileński“ i inšyja časapisy i hazety endeckaha pakrojju. U mieru tano, jak bielaruskaja sprava ūzrastaje, pajaŭlajuca roznyja, časta niačasnyja, napady na bielaruskich dziejačoŭ i ūsio bielaruskaje. Niamohučy-ž adnak strymać razvoju bielaruskana ruchu, hazety netyja ū adzin nofas kryčać, što Bielarusau ahutam niama, a jość niejkaja niašviedamaja etnagrafičnaja masa, buntavanaja kamunistami, jakuju treba spolonizavać. Mety hetkaj akcyi ū tym, kap niatolki raźviejać zacikaŭleńnie bielaruskaj spravaj zahranicaj, ale i kap polskija ūtady nie adnosilisia pavažna da ūsich bielaruskich damahańniaŭ.

Niekatoryja-ž kažuć, što bielaruskaju pravlemu možna žlikvidavać reformaj socyjalnaj.

Razvažau ab hetych spravach i adzin bielaruski časapis, katory, jak niadziŭna, Bielarusau na zyvaje taksama etnagrafičnaj špiačaj masaj.

Žyćcio adnak havoryć inačaj. Bielaruski narod nia raz užo vyjaŭlaŭ svaju volu. Bielarusau faktyčna ūžo ū 1917 n. nia možna było nazyvać etnagrafičnaj masaj. Bo ū henym-ža hodzie ū Miensku, dele naty bielaruskich vajakaŭ i sialan, u liku blizka džviuch tysiać čatawiek, saoraŭšysia na ūsiebielaruskim Kannresie radzili ab samastojnym niezaležnym žyćci, ab Volnaj i Niezaležnaj Bielarusi. Niezadoŭha, po ū 1918 n. vola heta była vyjaŭlena abvieščaćniem Niezaležnaj bielaruskaj Respubliki. Vyjaŭlali tak-ža volu Biel. Narodu i nacyjanalnuja jano imknieńni słuččaki, jakija aružna niarouñaj sijaž

zmahalisia z bašavikami za Niezaležnuju Bielaruš. Vyjaŭleńniem nacyjanalnah pačuccia Bielarusau była i taja sietka bielaruskich pačatkavych škołaŭ, jakaja paŭstała ad 1918 da 1922 hodu.

U Polskim Haspadarstvie Bielarusy vyjavili svaju nacyjanalnuju šviedamašć u 1922 h., kali vybrali ū Sojm i Senat 14 svaich biel. pradstaŭnikoŭ. Bielaruskaja Sielanska-Rabonickaja Hramada, z svaimi 100,000 siabroŭ, išla tak-ža nia tolki pad kličami socyjalnymi, ale i pad nacyjanalna-bielaruskimi Nacyjanalnaja šviedamašć Bielarusau vyjaŭlašćia ū zmahańni za rodnuju movu ū šviatyniach (žodziški, Baradzieničy i inš.), u masavych pachodach za bielaruskimi ksiandzami-kaznadziejami, katoryja havaryli da narodu ū jaho rodnaj bielaruskaj movie. Pieradusim-ža šviedamašć nacyjanalnuju Bielaruski Narod vyjaŭlaŭ u bielaruskaj kulturnaj pracy i damahańniach bielaruskich škołaŭ. Adno tolki Tavarystva Bielaruskaje Školy mieła 10,000 siabroŭ. A jak šćvierdžana-ž na sudovaj raspravie red. J. Paźniaka ū Vilenskim Akruž. Sudzie 30.XII.1937 h., Bielarusy ū Polskim Haspadarstvie padali ūtadam deklaracyjaŭ na 1,129 bielaruskich pačatkavych škołaŭ.

Nia što inšaje, jak bielaruskaja nacyjanalnaja šviedamašć i bielaruskija nacyjanalnuja imknieńni vyjaŭlajuca ū nacdemašćynie ū S-viceckaj Bielarusi, ad jakoj kamunisty nijak nia mohuć ačyścicca i jakaja vytazić usiudy, jak siarod intelihiencyi, tak siarod rabotnikaŭ i sialan. A kamunisty-ž praviali socyjalnuju reformu i zrabili zachady, kab bielaruskaju nacyjanalnuju ideju zdušyć. Baračba z nacdemami i ciapier u poŭnyñi razhary.

Ale vierniemsia da bielaruskaha žyćcia ū Polskim Hasp. Tut pašla likvidacyjaŭ bielaruskich arhanizacyjaŭ šmat kamu zdavašćia, što ūsio zamoŭknie. Tymčasam bačym, što bielaruskaja kulturnaja praca na vioscy prałazić usiudy ū arhanizacyjach polskich... Polskija-ž asadniki, a navat dzieci polskich palicyjantaŭ bielarusčacca... I niachaj zaisnuje mahčymašć, choć-by demakratyčnych vybaraŭ, a tady možna budzie havaryć, ci Bielaruski Narod patrapić vyjavić svaju nacyjanalnuju volu i šviedamašć...

Nikoli adnak my nie začyniali vačej i na adjomnyja starony našaha žyćcia, dyk i ciapier ich nia budziem miñać. Faktyčna jość jašče mnoha takich kutkoŭ, dzie narod naš ciomny i niašviedamy, i treba ūsie siły natužyć, kab jaho ūšviedamić. Šviedamyja-ž bielarusy i bielaruskaja intelihiencyja za mała prajaŭlajuć aktyŭnašći. Viekvajava carskaja niavola i pansčyna pryvučyla nas da taho, što ūsio adbyvašćia biaz našaha ūčašćia. Tymčasam, kali dumajem ab lepšym žyćci, musim usie razarazam, družna i aktyŭna vystupać u svaich intaresach, padtrymlivać svaje bielaruskija ūstanovy, arhanizacyi, časapisy i h. d., choć moža nia raz buduć roznyja niavyhody...

Adnak, mima adjomnych prajavaŭ Bielarusy ahutam daŭno pierastali być špiačaj etnagrafičnaj masaj, a pradstaŭlajuć saboj narod u bolšašci svajej šviedamy socyjalna i nacyjanalna, ale zamała aktyŭny. Dziela taho razbudžeńnie ahulna - narodnaj aktyŭnašći jość ciapier najbolšaj našaj zadačaj.

J. N.

13117

А ўсёж-такі жывём і працуем...

На бачынах польскае прэсы можна часта спаткаць заявы, што беларускі народ ня любіць свае роднае мовы, што ня хоча свае беларускае школы, а душою і цэлам гоніцца за польскай культуры. Паводле гэтага прэсы, Беларусы амаль што ўласнымі рукамі пазачынялі ўсе свае культурныя ўстановы, а кіраўнікі гэтых арганізацыяў бадай што самасудам не пакончылі і ўсё гэта дзеля таго, каб найхутчэй зьліцца з „каранём“. Выглядала-б, паводле гэтых рэвэляцыйных вестак, што з беларускага народу асталася толькі некалькі дзсяткаў, а мо' і менш апошніх могіканаў, якія дабіваюць у Вільні апошнія дні нікому непатрэбнага свайго жыцця. — Горш яшчэ — нават лэўная частка Беларусаў заразілася гэтым паглядам і прадсталяе беларускія справы так, як іх асьвятляюць некаторыя польскія пісакі эндэцкага пакрою.

Тымчасам беларуская вёска жыла. Жыве сваім жыццём. — Праўда, часта блудзіць, часта глуміць сама сябе, бо ня мае сваіх беларускіх культурных арганізацыяў, якія зьліквавалі ўлады. Міма аднак гэтага, міма недахопу сталае свае бел. прэсы, міма перарыванага кантакту шырокіх масаў з культурным бел. цэнтрам у Вільні — беларускае нацыянальна-культурнае жыццё ня гіне, а наадварот, ідзе самагужна наперад, да лепшае, сьвятлейшае будучыні. Праўда, паход гэты, ведама чаму, выглядае тымчасам скромна, мо' ня так, як павінен выглядаць — але ўсё-такі сам факт

ягонага існаваньня мае аграмаднае значэньне.

Ня трэба лепшага запырэчання ілжывасьці некаторых газэт — адносна праблемаў парушаных на пачатку гэтага артыкулу, ня трэба ніякіх пратэстаў, ніякіх палемічных адказаў — хопіць толькі бліжэй прыгледзіцца да вёскі, да яе сапраўдных імкненьняў і працы, а ўся ілжывасьць і тэндэцыйнасьць успомненых асьвятляньняў беларускае праблемы ў Польшчы вылезе наверх.

Возьмем для прыкладу Стаўпецкі павет у выглядзе апошніх дзён. Вось-жа ў Стаўпецчыне ёсьць, праўда, крыху людзей слабых і скурнікаў — наагул аднак сьведамасьць народная расьце, прывязанасьць да свайго беларускага магутнее. Дзеля таго, што арганізацыяў беларускіх няма, школаў таксама, паважнейшая моладзь пашырае сваю ведаю дорогаю самаадукацыі ды дорогаю ладжаньня спэтакляў.

І так на першы дзень правасл. Каляд г. зн. 7.1 сёл., міма перашкодаў з боку вучыцеля, дзякуючы саматужнай працы сьведамай і ідэйнай моладзі вёскі Задвор'е, адыграна была пры перапоўненай залі, у гэтай-жа вёсцы п'еса ў 4-х актах „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам“. Глядзельнікі спэтаклем былі захопленыя.

8.1 у Стоўпцах, з ініцыятывы Праваслаўнага Дабрадзейн. Т-ва, адбылася вечарына, у часе якое ставілі камэдыю „3 лекары“. Апрача гэтага адыграна была п'еса ў польскай мове.

Не астася ззаду і вёска Ст. Сьвержань, слаўная калісь сваім хорам. І тут 8.1.38 адбылося беларускае прадстаўленьне. Ставілі п'есу Ст. Грынкевіча: „Жанімства па радыё“. Спэтакль прайшоў зьвялікім паводжаньнем.

Найбольш аднак удала і з найбольшым пэд'эмам прайшла імпрэза моладзі м. Новы Сьвержань. Імпрэза гэта насіла характар сьвяткаваньня 100 угодкаў нараджэньня слаўнага беларускага паўстанца супроць царскага самадзяржаў'я — Кастуся Каліноўскага. Пры перапоўненай па берагі вялікай залі Пажарнае Стражы адбылася 9.1.38 інсцэнізацыя паэмы М. Машары п. н. „Сьмерць Кастуся Каліноўскага“. Інсцэнізацыя памастацку выкананая сьвержанскімі артыстамі-аматарамі выклікала на залі неапісаны проста энтузіязм. Воплескам ня было канца. Глядзельнікі, ўсхваляваныя прыгожаю формою і зьместам паэмы М. Машары дамагаліся паўтараньня некаторых фрагмэнтаў — перадусім словаў Каліноўскага, якога адыгрываў вельмі ўдала А. Сянкевіч.

На заканчэньне вечару адыграна была камэдыя „Цешча ў дом — усё ўверх дном“. Пасьля ў мілай, сымпатычнай атмасфэры адбываліся скокі.

Вечар гэты выявіў, што моладзь наша горача любіць сваіх беларускіх барацьбітоў і ўмее культурна правесці вольны час.

Стаўпецкі.

У сакавіку пачынаем чыстку і ўсім хто ня будзе аплачваць падпіскі за „Шлях Моладзі“ за 1938 год, далейшая высылка „Шл. Мл.“ будзе стрымана.

Краўцоў Макара

20 ГАДОЎ НАЗАД

(Успамін пра Усебеларускі Зьезд 1917 г.)

(Канчаток)

Надходзіў фатальны момэнт — ноч з 30-га на 31-е сьнежня (нов. стиль). Справа будучыні Беларусі абгаворана была ў „зямлячствах“ і ў кожным з іх апрацаваны былі дэкларацыі. Зарысаваліся два кірункі: смаленцы, менчукі, віленцы і горадзенцы выказваліся за якнайбольшую самастойнасьць Беларусі, а віцебляне і магілёўцы не магі разьвітацца з сваім усерасейскім патрыятызмам, снуючы думкі аб Расеі дэмакратычнай, якая надойга, як аказалася, была пахована бальшавікамі. Ясна помніцца, што на паседжаньні горадзенцаў Я. Варонка заявіў: „Я ўжо цэлы тыдзень нашу ў партфэлі проект унівэрсалу аб незалежнасьці“...

Пад канец Зьезду зьявіліся з Петраграду эмісары Сталіна-Джугашвілі (ён быў тады ўсерасейскім наркомом па справах нацыянальнасьцяў). Рознымі абяцанкамі нейкі салдат і два ці тры работнікі-беларусы стараліся дабіцца ад Зьезду прызнаньня ўсерасейскаю ўладаю петраградзкае рады народных камісараў. З гэтых стараньняў нічога ня выйшла.

Дэкларацыі „зямлячстваў“ зводзіліся юрыстымі ў адну абшырную рэзалюцыю і гэтка кампрамісныя людзі, як адвакат Цьвікевіч, стараліся хоць на паперы прымірыць масквафілаў-магілёўцаў з самастойнікамі. У баковым пакоі вялікае саль Шляхоцкага Дому ішлі гарачыя спрэчкі сяброў Рады Зьезду вакол усялякіх формулаў Цьвікевіча. Каля гадзіны першай уночы з 30 на 31 сьнежня, як быццам, быў знойдзены нейкі кампраміс. Янка Серада — старшыня Зьезду адкрыў яго пленум. У нарадзе над формулай Цьвікевіча (пункт першы, як-бы дэкларатыўна-ўступны, рэзалюцыі) умоўлена было, што за і проці гэтага пункту рэза-

Беларуская справа ў польскім Сейме і Сэнаце

У цяперашнім польскім Сейме Беларусы, як ведаем, ня маюць сваіх беларускіх прадстаўнікоў-паслоў, якія баранілі-б інтарэсаў Беларускага Народу. Ёсць аднак там вялікі прыцель Беларусуў украінскі пасол З. Пэлэнскый, які баронячы справаў украінскіх, памятае і аб інтарэсах Беларускага Народу.

Сёлета пасол З. Пэлэнскый ужо два разы заступаўся за Беларусь. Першы раз 20.I у бюджэтнай соймавай камісіі ў часе дыскусіі над бюджэтам Міністэрства Зямельных Спраў, дзе дамагаўся, каб пры зямельнай рэформе не абміналі украінскіх і беларускіх сялян; а другі раз — 3.II—пры разглядзе бюджэту Міністэрства Асветы, дзе, зьявляючы ўвагу на ненармальнае

палажэнне Беларускага Народу, сьцьвердзіў патрэбу беларускіх школаў.

У Сэнаце аб беларускай справе гаварыў 9.II б. ваявода Наваградзкага і пасья Віленскага ваяводзтваў, сэнатар Бэчковіч. Ён бачыць сярод беларусаў вялікія асыміляцыйныя магчымасці тады, калі будзе ўмелы падыход. І таму ролю прадстаўніка ўраду (ваяводы — *ред.*) уважае ён вельмі важнай. „Дзеля гэтага дзіўна выглядаюць адносіны яго — прадстаўніка ўраду, — кажаў сэн. Бэчковіч — да некаторых тамашніх праблемаў, а перадусім да меншасці беларускай.. Падыход да гэтага народу павінен быць апёрты на асновах справядлівасці, а не, нажаль, на тварэнні розніцаў з прычыны вера-

вызнання ці языка.. Беларускаму насельніцтву адбіраюць часта часапісы і кніжкі ў беларускім языку, пэўна-ж часам нядобрага зместу, але не даюць кніжак з зместам добрым. Пасья закрыцця беларускіх культурных арганізацыяў, астаецца пустое месца, якое трэба запоўніць нечым лепшым. Найбольш была-б тут пажадана мяшаная польска-беларуская работа. З прычыны адбірання беларускіх кніжак, старэйшае беларускае пакаленне чытае кніжкі расейскія. У радыі, тымчасам, як мяне паінфармавалі, тамашні ваявода забараніў ўсялякія беларускія аўдыцыі (перадачы). Такім спосабам тамашнія радыёслухачы слухаюць станцыяў расейскіх, з якіх Менск напр. надае ўсё па-беларуску.. Вось-жа і пры дэцэнтралізацыйнай адміністрацыйнай сыстэме некаторыя агульныя прыцыпы палітычныя павінны быць прытасаваныя да вымогаў данага тэрэну..“

Вельмі цікавую прамову ў Сейме сказала 10.II пасолка В. Пэлчынская, каторая між іншым гэтак гаварыла: Польшч прызначана на тое, каб быць арганізатаркай вялікай працы на ўсходзе Эўропы, каб быць апорай заходняй хрысціянскай культуры, апёртай на вольным чалавеку і на вольных і незалежных дзяржаўных арганізмах. Гэткая польская місія выцякае з ідэі ягайлаўскай і з духа Маршалка Я. Пілсудзкага. Гэткая палітыка мае вялікія магчымасці спалучэння украінскага, беларускага і літоўскага насельніцтва з Рэчыпаспалітай. Дзеля гэтага трэба адпаведнага пляну і трэба

Вялікая Беларуская Рада, якая склікала ў 1917 г. у Менску Усебеларускі Кангрэс, каторы апісвае ў „Шляху Моладзі“ ведамы беларускі пісьменьнік і ўчаснік Кангрэсу Краўцоў Макара.

люцыі (з папраўкай аб поўнай беларускай самастойнасці) выступіць толькі па адным аратары. Гаварыць за рэзалюцыю Цвікевіча вызначаны быў магілёўскі жыдок (здаецца, Гольдман), проці формулы Цвікевіча, значыцца проці фэдэрацыі з неіснаваўшай Расейскай дэмакратычнай рэспублікай, выступіць вызначылі мяне. Старшыня даў слова Гольдману. Той пачаў гаварыць. Я зыйшоў уніз, пад эстраду Прэзыдыуму, скуль Гольдмана вельмі добра было чуць, і натаваў слабыя месцы яго аргументацыі, адначасна накідаючы кароткі конспэкт свае прамовы. Да мяне спусціўся магілёвец Канчар і, з буйнымі слязьмі на вачох, прасіў не падрываць кампрамісу, прыдуманнага Цвікевічам. Мамэнт высока-драматычны. Нейкі малітвенны настрой. Маўчу і лаўлю кожнае слова з трыбуны. Хвалі нявымоўных адчуванняў расьпіраюць грудзі. Ні я, ні Канчар ня ведаем, што над Зьездам павіс фатум.

Гольдман гаварыў мінут пяць ці дзесяць. Раптам сьціх... Каля прэзыдыуму вырасьлі дзьве

шэрыя фігуры: успамінаючы ўжо тут нарком унутраных справаў Рэзаўскі і п'яны, ў шапцы з вялізарным бліскучым брылём, нязвычайна хамаваты выглядам, начальнік менскага бальшавіцкага гарнізону Крывашэін.

— *Кто вы? ваш мандат, товариш?* — энэргічна пытаецца старшыня Зьезду д-р Серада.

— *Я начальнік гарнізона!* — выкрыкнуў сярод агульнага гоману Крывашэін... — *Прошу слова!* — паўтарае ён...

Старшыня звоніць. На салі крыху цішэй.

— *Я под відом мягкой пуховой постели...* — пляце нейкую бязглузьдзіцу Крывашэін. Магутны гул пратэсту заглушае яго... Віцэ-старшыня Вазіла закрывае Зьезд.. Серада звоніць, пазбаўляе Крывашэіна слова і ўзнаўляе паседжаньне, на якім усе трымаюцца стоячы, не вылучаючы самога старшыні. Сядзіць толькі сэкрэтэр Калядка і ўвесь час піша. З маестатычнай павагаю ўзносіцца сярод прэзыдыуму фігура прафэсара Карскага. Вазіла брык-

сказаць, што „калі ліквідуюцца украінскія шылды, або забараняецца сьпяваньня на радыёвых аўдыцыях беларускіх песняў, што калі за праступак амаль уважаецца дапусканьне Украінцаў да дзяржаўных урадаў, дык гэтым у ніякім разе ня служыцца вялікім імкненьням Польскага Гаспадарства і людзі, каторыя гэта робяць, мусяць быць адсунуты ад адыгрваньня паважнейшае ролі ў гаспадарственным апарце...”

У гэтым больш-менш духу гаварыў 10.ІІ ў Сойме пасол Т. Копэць—прадстаўнік „легіёновай левіцы.“ Ён між іншым казаў, што задачай Польшчы ёсьць разбуджэньне да свабоднага жыцьця народаў, якія жывуць на ўсход ад Польшчы між Чорным Морам і Балтыцкім. Выступаў ён проціў нямецкае меншасьці, а да меншасьці украінскай і беларускай, казаў, павінны быць іншыя адносіны, але якія — канкрэтна не сказаў.

Гаварыў у Сойме аб беларускай справе і пасол Г. Шыманоўскі з Нясвіскага пав., які дамагаўся, каб вышэйшыя польскія ўлады дагледзілі адносіны адміністрацыйных уладаў адносна Беларусаў, якія нязгодныя быццам з агульным палітычным настаўленьнем прэм'ера ген. Славой-Складкоўскага.

Гэтак гаварылі аб беларускай праблеме ў польскім Сойме і Сэнаце. Цікава пры тым сьцьвердзіць, што калі пасол Пэлэнскый — украінец — баронячы беларускіх інтарэсаў ня высоўваў ніякіх плянаў, то польскія прадстаўнікі гаварылі аб тым, як асыміляваць беларусаў, або

Dvidešimt metu

(Dvaccać hadoŭ)

16 lutaha sioleta Litoŭcy ūračysta šviatkavali 20-cihodździe niezaležnaści Litvy. Važnyja hetyja ūhodki byli adznačanyja ūva ūsim litoŭskim žyćci. Z hetaj pryčyny ū Vilni vyjšla ū šviet knižka viedamaha litoŭskaha pišmieńnika i publicysta R. Mackevičiusa p. n „Dvidešimt metu“ (1918 — 1938) — „Dvaccać hadoŭ“.

Ū knižcy hetaj R. Mackevičius — aŭtar 15-ci vydanych ūžo knižak — padaŭ narys historyi paŭstańnia niezaležnaha Litoŭskaha Haspadarstva i ražvićcia jaho z cikavymi cyfrovymi dadzienymi.

Litva, jak viedajem, haspadarstva nievialikaje, maje jano ūsiaho

jak ūsjo Belarusь zлучыць з Польшчай.

Адносіны п. Пэлчынскай і п. Копэця да беларускай праблемы бадай такія самыя, як ведамых польскіх публіцыстаў-палітыкаў Адольфа Бохэнскага і Ул. Бончкоўскага і практычнае значэньне іх бадай ніякае. Бо хоць галасы гэтых асоб паважныя і глыбокія, але яны ня маюць шырокага водгаласу ў польскім грамадзянстве.

Праектаваныя адносіны да Беларусаў сэн. Бэчковічам ад сучасных адносінэў, якія адчувалі мы ў 1936 і 1937 г., а таксама адчуваем і цяпер, розняцца толькі ў спосабе. Падыход сэн. Бэчковіча, можа быць у сучасны мамэнт больш лібэральным, лагаднейшым, аднак для беларускай будучнасьці, трэба сказаць, ён больш небаьсгечны.

Я—к.

kala 2,500,000 žycharoŭ. Nia hle-dziačy na heta i na viekavuju nia-volu, Litoŭcy tak umieli patrapili ūladzić u siabie žyćcio, što Litoŭskaje Hasp. služycь prykladam dla narodaŭ inšych, likam daloka bolšych. Asabliva vialikija asiahnieñni zdabyli Litoŭcy ū žyćci kulturnym i ekanamičnym. Ū Litvie kožny hod vychodzić pa niekalki sot litoŭskich knižak. Tak napr. u 1936 h. vyjšla 1012 knižak. Jošč 1500 publičnych biblijatekaŭ, u jakich ahu-lam znachodzicca 1,500 000 knižak. Vychodzić 16 štodziennych lit. ha-zet i bolš sotni tydniovikaŭ, mie-siačnikaŭ i inš. Jošč 2,556 školaŭ, 5,028 vučycialoŭ i 276,675 vučniaŭ. Z Litoŭskaha Ūniversytetu ū Koŭ-nie kožny hod vychodziac novyja kadry lit. intelihiency i z vyšejšaj ašvietaj. Tolki ū adnym 1937 h. skončyla universytet 338 asob. Šyroka razhornuta tak-ža praca kulturna-ŭzhadavačyčych arhaniza-cyjaŭ moładzi.

Ū halinie haspadarčaj najbolj važnym jošč toje, što Litva badaj poŭnašciu praviala ū siabie ziamielnuju reformu i zaspakoila imknieñnie kožnaha sielanina mieć svaju ūlasnuju haspadarku. Ū haspadarčym žyćci Litvy vialikuju rolu adyhryvaje šyrokaja sietka koope-ratyvaŭ spažyvieckich, vytvorčych, małačarskich, kredytnych i inš.

Ahułam žyćcio ū Litvie ražvi-vajecca pamysna, što šćviardžajuć navat polskija časapisy i ludzi ča-sta varožyja ū adnosinach da Litvy. Heta-ž šćvidčycь ab tym, što moža dać narodu svajo niezalež-naje, razumna ūladžanaje haspa-darstva...

jns.

нуў назад галавою... Прыкінуўся ці запраўды сам-леў?... Страшэнны гоман і мітусьня... Улавіўшы мамэнцік некаторай цішыні, Рэзаўскі абвясчае Зьезд распушчаным, а Прэзыдыум яго арышто-ваным... Матрос Муха голасна пратэстуе і заяўляе, што ён больш не камісар апекі... Тымчасам уры-ваюцца ў салю азброеныя салдаты Рэмнёва і, разыходзячыся направа і налева, стараюцца ахапіць Зьезд. Дэлегаты спраціўляюцца, настаўляючы гру-дзі, іншыя пасярэдзіне грывяць крэсламі, барыка-даю адгароджваючы Прэзыдыум. Калёнчаю ў два рады салдаты ўціскаюцца ў сярэдзіну Зьезду. Дай-шоўшы да барыкадаў, Рэмнёў вымае з похвы рэ-вальвэр, паднімае ўгару і колькі разоў націскае цынгель... Але стрэлу ня чуто... Пара трусьлівых сьвітак бяжыць за рояль, што стаіць па левай ру-цэ прэзыдыуму. Магутная фігура селяніна ў жоў-тым расшпіленым кажусе становіцца на крэсьле пасярэдзіне салі, сьціскае свае мазалістыя кула-кі і крычыць: „Раззброіць іх!“ — паказваючы на чырвонаармейцаў...

Усё бачанае апісаць немагчыма... Зьезд раз-ганяецца пагрозаю штыхоў... Нехта запяў бел-арускую марсэльезу. З ёю выходзім, паміж шпа-лерамі збройных салдатаў, па сходах на Падгор-ную вуліцу... На скрыжаваньні Скобелеўскай і Падгорнай ваякі на белых конях... Два панцыр-нікі грозна маўчаць...

Паход разагнанага Зьезду скіроўваецца ў бок рэзыдэнцыі бальшавіцкае ўлады — будынку Ка-мэрцыйнае Школы... З тысячы грудзей разыля-гаецца матыў хаўтурнага маршу: „Вы жертвоу палі в борьбе роковой“...

З заміраньнем гукаў чужое трагічнае песьні гінула воля народная, сярод мяккае зімовае ночы, ахінаўшай сэрца Беларусі цэнямі рабства...

ПАПРАЎКА: У № 4 „Ш. М.“ не дагледжаны 2 карэк-турныя памылкі: на бачыне 4-й у 1-м радку (унізе пад лі-ніяй) надрукавана „прывітаньня“, а мусіла быць „прыві-тальныя“, у радку 13-м на бачыне 5-й надрукавана „аражніўшы“, замест „апаражніўшы.“ Рэд.

КРАІНЕ

Краіна! Родная Краіна,
ўнясеш ў душу маю Ты дар,
Калі як Маці возьмеш сына —
Жыццё маё на свой аўтар.

Калі сынам Тваім годным
Буду жыць я і паміраць;
У смутку, ў горы у народным
Табе заўсёды памагаць.

Шчаслівы буду я тады
З Тваіх ня зб'іўшыся сьцяжын—
Табе у працы заўсяды,
Табе у шчырасьці як сын.

АРКАДЗЬ ЗАРАНКА

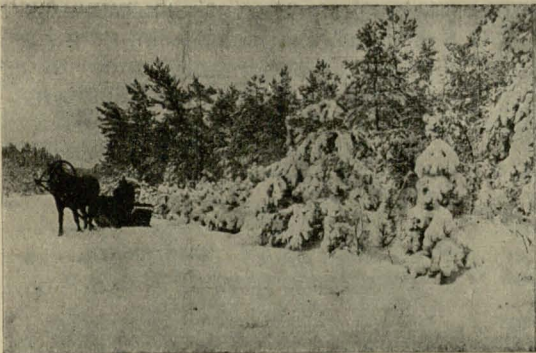
* * *

Adnaŭo syna maci mieła,
Adnaŭo tak, jak sałaŭja,
Jak voka, tak jaŭo blaździeła,
Dy tolki im adnym żyła.

I ros, jak jaŭada chłapčyna, —
Raście rataj — kazała mać.
Jak pieć z шыrokimi plačyma,
Z vačami byccam mora blaźdź.

A strojny, strojny byŭ, jak topał,
A duży, duży, byccam źvier.
Z dušoju volnaj, byccam sokał,
Ale nia żyć takim ciapier.

Nia pole rodnaje ґaručy
Pamior matuli — sokał syn —
A los ciażki jaŭo zamučyŭ.
Pakinuŭ matcy žal adzin. M. Z.

Экспэдыцыя Папаніна выратавана

У месяцы лютым савецкая навуковая экспэдыцыя на Паўночны Полюс перажывала небяспечныя мамэнты. Першай трывожнай весткай было паведамленьне, што вялізарная ледзяная крыга, на якой экспэдыцыя гэта плыла ад Паўночнага Голюса на поўдзень — раскалолася. Пасьля частка гэнае крыгі, на якой знаходзіліся запасныя прадукты, адарвалася. На шчасьце экспэдыцыя мела яшчэ прадукты разам з сабой і з усімі сваімі прыладамі і гумовымі лодкамі выйшла з катастрофы бяз большых стратаў. З прычыны бураў і частых ўдараньняў крыгаў экспэдыцыя мусіла некалькі разоў пераходзіць з месца на месца — з аднае крыгі на другую, каб не патануць. Палажэньне абцяжала канешнасьць пастаяннага пільнаваньня і перанашэньня прыладаў і прадуктаў.

На гэтка трывожныя весткі з далёкай поўначы Саветы на ратунак свае экспэдыцыі выслалі караблі ледаколы: „Мурмань“, „Таймір“, „Ермак“ і „Беламорец“ з адпаведна прыгатаванымі самалётамі. На чале ратунковае акцыі стаў арганізатар гэнае экспэдыцыі слаўны праф. О. Шмідт, вестка аб арышце якога была непраўдзівая.

Меў так-жа на помач Папаніну, кіраўніку экспэдыцыі і ягоным сьабром ляцець савецкі цэпэлін „СССР—V—6“. Цэпэлін гэты аднак у часе пробнае падарожы, з прычыны кепскіх атмасфэрычных варункаў удэрыўся аб верх гары і разбіўся. Пры

тым 319-ці асабовае ягонае каманды — 13 асоб згінула на месцы, 3 ранены і толькі 3 асобы выйшлі з катастрофы цэлымі.

На помач Папаніну і ягоным сьабром выехала таксама ратунковае экспэдыцыя з Нарвэгіі.

Урэшце пасьля вестак трывожных, 16.ІІ прыйшла вестка ўспакайваючая. —

Савецкія лятуні Чэрэвічны, Кабанаў і Уласаў на лёгкіх самалётах, пасьля доўгіх пошукаў на поўначы знайшлі крыгу з экспэдыцыяй Папаніна, апусьціліся на яе, прывязалі новыя запасы прадуктаў, пацешылі сьаброў экспэдыцыі, што ўсе аб іх памятуюць і сьпяшаюць на ратунак. У адказ на гэта праф. Папанін заявіў, што экспэдыцыя яшчэ магла-б далей працаваць пры сучасных абставінах у працягу 3-х месяцаў. Пасьля лятуні алляцелі да ледаколаў „Мурмань“ і „Таймір“, якія знаючы ўжо дарогу даехалі да экспэдыцыі Папаніна і забралі яе адтуль.

Прыпамінаем, што экспэдыцыя Папаніна „Паўночны Полюс“ знаходзілася на крызе і плыла з Паўночнага Полюса больш 270 дзён. Зьнялі яе на Грэнляндзкім Моры, дзе пануюць халады і яшчэ даўгая ноч. Адзіным асьвятленьнем у час пагоды быў ім месяц і зоры. Сонца паявіцца там у канцы лютага. Сумна было — кажа Крэнкель — радыётэлеграфіст экспэдыцыі Папаніна — ў ночы непагодныя, калі ня відаць месяца; тады ўвакруг нас была цемра, усе аднак працавалі, кожны ў сваёй галіне здабываў новыя доказы для навукі. З. Б.

Dr. Jadviha i Stanisław Hrynkievičy

Umovy i zahady nieabchodnyja dla zdarouja

3)

Čyścienia cieła.

Kožny viedaje, što malyja dzieci nadta lubiać vadu, lubiać kupacca, zabaŭlacca nad vadoju na rečcy ci voziery, a kali nie, dyk na't i ŭ lužynie daždžavoje vady. Dziaćia dobra nie ŭjaŭlaje, što paciahvaje jaho da vady, bolš adnak čuje, što pašla kupaŭnia skura robicca čystaju, hladkaju, nie šviarbić i nie piače, dzicia pašla kupaŭnia viesialejšaje, badziorajšaje.

Darošly čaľaviek zabyvajecca, što vada maħła-b ablahčyć jamu ŭmovy jahonaje pracy. Zamiešť taho, kab žviarnucca da vady jak krynicy badziorašci, čaľaviek šukaje jaje ŭ papiarosach, vodcy, kavie, harbacie i h. d. Biazumoħna, što paasobnyja nar kotyki zahľušaľuć na niejki čas niapryjemnajе adčuvaŭnie ŭtomy j dajuć zmannaje pačućcio badzio-

rašci j šviežašci; nia tryvaje jano, nažal, doħha, a pakidaje pa sabie roznajakija niadužašci.

Dyk nikoli nia treba zabyvacca, što vada — najlepšy sposab, kab adšviažyć cieła j znaľsci ŭznoŭ achvotu da pracy.

Čamu hetak vada dzieić na arhanizm čaľavieka? Vada zmyvaje pry pomačy myła z našaje skury hraž, a čyścienia skury maje vielizarny ŭplyŭ na zdarouje arhanizmu. Hraž na skury skladyvajecca z miešanki potu, zľuščanae skury, pvlu i inšych substancyjaŭ z pavietra. Zdarovy čaľaviek vydziaľaje kala adnaie kvarty potu na dzieŭ. Pot skladam svaim davoli blizki da mačy. Maje jon u sabie vielmi škodnyja dla zdarouja čaľavieka častki. Kali-b spynić adychodžanŭnie potu sa skury, dyk heta maħła-b vyklicać atručaŭnie arhanizmu. Pry henym atručaŭni čaľaviek robicca niadužym, mlaŭkim, nervovym. Da hetaha daľučajecca časta zapaleŭnie nyrak.

Pył i hraž na skury majuć u sabie šmat bakteryjaŭ. Pamiž zusim niaškodnymi bakteryjami moħuć być vielmi zaraznyja. Takaja zaražanaja hraž na

Z biełaruskaha žyćcia

6 miesiacaŭ za »На этапах«
Vilenski Apelacyjny Sud 9.II. siol. leta M. Tanka, za zbornik vieršaŭ „На этапах“, zasudziŭ na 6 miesiacaŭ. Asudžany kiruje spravu ŭ Najvyšejšy Sud.

Nie pazvolili. Hrupa biełaruskaje intelihiencyi ŭ m. Ašmianie chacieta prystupić da vydavańnia papularna-navukovaj biełaruskaj biblijateki p. n. „Ŭ tydzień knižka“. Na žal, Ašmianskaje Starastva na heta nie dało dozvolu.

Sumnyja viestki ab pamiatniku Ciotki. Ŭ minułym hodzie ŭ Starym Dvary (ščučynski paviet) nad mahiļaj viedamaj biełaruskaj paetki Ciotki, siasstra jaje pastaviła pamiatnik z adpaviednym biełaruskim napisam. Ciapier chodzjać čutki, što kanservatarski ŭrad damahajecca, kab pamiatnik hety byŭ žniaty. Viestkam hetym prosta nia choćacca vieryć...

Biełaruski koncert. 4.III siol. u zali Śniadeckich USB adbudziacca biełaruski koncert. Vystupać buduć biel. chor R. Šyrmy i salisty. Pačatak a hadzinie 20-taj.

Kontrol u B.N.T-vie. Nadoviačy administracyjnija ŭłady praviali kontroli dziejnaści Biełaruskaha Navukovaha Tavarystva ŭ Vilni.

Ašvietnaje Tavarystva Biełarusau u Varšavie. Pad hetkim nazovam niadaŭna paŭstala biełaruskaja arhanizacyja ŭ Varšavie, jakuju ŭłady ŭžo zarejestravali, i jakaja maje ŭžo prystupić da pracy. Ŭ najbliżejšym časie T-va maje naładzić biełaruskuju viečarynu, a pašla koncert biel. pieśni.

Pamysnaja viestka ab „Bieł. Krynicy.“ Hetymi dniami red. J. Paźniak atrymaŭ paviedamleńnie, što Najvyšejšy Sud skasavaŭ prysud Vil. Akr. Sudu ŭ spravie art. ab razhonie Rady BChD. Pry hetym zoznačajem, što jak nas paviedamlajuć, spynienaja „Bieł. Krynica“ nia maje ciapier ani adnaho pravomocnaha karajučaha prysudu.

Ŭ biełaruskich studentaŭ. 19 I u Biełaruskim Studenckim Sajuzie ŭ Vilni adbyŭsia viečar u češč Kastusia Kalinoŭskaha. 19.II tam-ža ks. Hlakoŭski pračytaŭ referat na temu: „Čalaviek jak stvareńnie razumńaje, hramadzkuje i relihijnaje“.

Hurtok biełaruskaj moładzi ŭ Ryzie. Pry carkvie śv. Michała Archaniela ŭ Ryzie sarhanizavaŭsia Hurtok biełaruskaj pravasłaŭnaj moładzi. Hurtok pačaŭ ŭžo pracu. Pieršaje sabrańnie adbyлося 10 h. m. z dakładam na temu: „Ab aŭtokiefalii pravasłaŭnaj cerkvy,“ jaki zrabiŭ nastajnik pravasłaŭnaha bahasloŭskaha instytutu I. Małatok.

Сьв.п. У. Казарэвіч

Цяжкае жыцьцё беларускае вясковае моладзі. Аднак ёсьць адзінкі, якія саматужна выбіваюцца з глухіх куткоў і йдуць у сьвет. Да такіх тыпаў належаў і сьв. п. Уладзімер Казарэвіч. Малады гэты хлапец, сын беднага селяніна з малых дзён выяўляў вялікія здольнасьці. Маючы 13 гадоў (радзіўся У. К. 15.III.1919 г.) пісаў ён ужо беларускія вершы, якія друкаваліся ў „Шляху Моладзі“, а таксама і ў іншых бел. часопісах. Ад гэтага часу быў ён сталым нашым супрацоўнікам. Жыў ён у в. Макаршчына, недалёка Варапаева. Скончыўшы пач. школу ўсімі сіламі рваўся ў места, каб далей здабываць асьвету. Пару год таму дастаўся ў Вільню ў Беларускаю Гімназію, дзе пры дапамозе бел. вучыцляў вучыўся і быў найлепшым вучнем. Сёлета захварэў ён на грыпу, а пасья, ня маючы належнага дагляду, незашанаваўшыся набавіўся хваробы цяжэйшае, якая 3.II перарвала ягонае жыцьцё яшчэ прад расьцьветам.

У гэтых і падобных абставінах гіне не адзін бел. талент. Прадчасная сьмерць маладога бел. паэта Ул. Казарэвіча павінна быць панукай да большай апекі над моладзьдзю. Сьветлай-жа душы нябожчыка паэта няхай будзе

ВЕЧНЫ СУПАКОЙ!

Грамадзяне!

Прысылайце ахвяры на дапамагавы фонд беларускай вучнёўскай немаможнай а здольнай моладзі на адрас: Red. „Шляху Моладзі“ — Wilno, Zavalnaja 1.

скury ŭžo chacia-b dziela taho nadta niebiašpiečnaja, što moža lučycь sa skury ŭ ranu. Rany papeckanyja kiepska hojacca, da ich mohuć padchapiacca roža, mohuć vyraści skuly.

Papeckanyimi rukami čalaviek uvodzić u svoj arhanizm bakteryi zaraznyja ci jaječki čužajedaŭ (čarviaki-soliteri, hlisty j inšyja).

Na vioscy (na ščasćie nia ŭsiudy) trymajecca hetki abyčaj, što darosłyja myjucca na vialikaje śvia-ta i to barani Boh, kab ad haŭvy da piat. Najčasćiej tolki da pajasa. Dahetul niama jšče taje śviadomaści, što myła, myćcio, kupańnie — zusim nia panskaja vydumka, usieńka heta wielmi i wielmi patrebnaje, kab čalaviek byŭ radasny, badziory, enerhičny.

Čalaviek, što nia kupajecca, nia myjecca, wielmi časta budzie zlosny, nervovy. Jon chvarecimie na straŭnik, kiški, zapaleńnie vočaŭ, miecimie na ciele badziulki, skuly, lišai, mahčyma što toje „biazpryčynnaje“ zapaleńnie nyrak tutaka maje svaju прычыну, jak i roznajakija chvaroby serca, lohkich.

Rola vady jašče bolšaja, čymsia heta vyhlada-ła-b z tolki što pierakazanaha. Miž inšym vada vyklikaje hetki a nia inšy razkład kryvi ŭ ciele, kryva-chodnyja žyly dziakujučy joj himnastykujucca. Siańnia medycyna navučylaš vykarystoŭvać vadu pry lekavańni chvarobaŭ serca, dy na't i inšych chvarobaŭ.

Jak treba mycca? Ranicaju treba vymyć ha-lavu, tvar, ruki, šyju, hrudzi, plečy; ruki myć najlepš letniaju vadoju, jak a ja stajała niekalki hadzinaŭ u chacie. Vymyŭšy ciele, nia treba zabyvacca ab zubach. Zuby, jak heta ŭžo było kazana, treba myć ščotka-ju adumysłovym paraškom da zuboŭ. Pałaskać rot pierad jadoju j pašla jady. Pašla koźnaje pracy treba myć ruki, tvar, nos, baradu (kali niechta nia bry-jecca) i tolki vymyŭšysia siadać da jady.

Idučy spać — treba vymyć ruki j nohi.

Ŭ suviazi z važnaściu myćcia lepš stryhčy vałasy na hałavie koratka, inakš u ich sabirajecca pył i hraž.

Prynamsia raz na tydzień, kali nie časćiej, treba dobra vykupać usio ciele u vadzie z myłam. Ŭletku pažadana na't koźny dzień kupacca ŭ rečcy.

ШТО ЧУВАЦЬ

— У эндэцкім „Дзеньніку Віленскім“ праф. Цывінскі напісаў стацыю, у якой войска зразумела зьнявагу памяці Маршала Я. Пілсудзкага. У адказ на гэта 14.ІІ група афіцэраў чынна зьяважыла праф. Цывінскага, выдаўца „Дз. Віл.“ Зьвежынскага і іншых эндэкаў. Суджа, на прапанову Стараства, спыніў „Дзен. Віл.“ Пасьля гэтага Цывінскага і Зьвежынскага ўлады арыштавалі.

Галоўных пазадыроў эндэцкае моладзі ў Вільні вывезьлі ў Картускую Бярозу.

Трэба сказаць, што эндэкі ў барацьбе з сваімі праціўнікамі сапраўды не перабіраюць у спосабах. — На пачатку м-ца лютага сёл. адведаў Польшч кіраўнік Мадзярскага Гаспадарства Горты. — У Сойме пасол з О.З.Н. Войцеховскі нябывалым спосабам выступіў супроць украінскага Мітрапаліта А. Шэптыцкага, што выклікала вялікае абурэньне сярод Украінцаў і пратэстныя толькі украінскія паслоў у Сойме, але і ўсяго украінскага грамадзянства. Выступленьне пасла Войцеховскага, бязумоўна, вельмі ад’емна адаб’еца на украінска-польскіх адносінах.

— Урад Гогі ў Румыніі за адзін месяц, сваімі фашыстаўскімі рэфармамі, нарабіў гэтулькі шуму і непарадкаў, што далей ня мог ужо ўтрымацца і падаўся ў адстаўку. На чале новага ўраду стаў не палітык, а Патрыярх Праваслаўнае Царквы ў Румыніі Мірон. Гэта сьведчыць аб тым, што палажэньне Румыніі, як унутры, так і заганіцай (Францыя і Англія былі проціў ўраду Гогі, бо ён ішоў усьляды Нямецчыны) было вельмі цяжкае. Новы ўрад, у які ўваходзяць усе б. рум. прэм’еры, за выняткам Гогі, востра выступіў супроць староннікаў фашызму ў Румыніі і ўвёў ваеннае палажэньне.

— На фронтах у Кітаі і Гішпаніі апошнім часам важнейшых падзеяў і зьменаў ня было.

— Вялікія падзеі апошнім часам адбыліся ў Нямецчыне, дзе

Гітлер звольніў з арміі 25 генэралаў і 90 палкоўнікаў, на чале з маршалкам і міністрам вайны Блёмбэргам, дыкамандзерам сухапутнай арміі ген. Фрідхам. Апрача таго праведзены сярод генэралаў і дыплёматаў вялікія зьмены. Зьмены гэтыя выклікалі незадаваленьне ў арміі і сярод нямецкага грамадзянства. У некаторых гарнізонах паўставалі бунты. Марш. Блёмбэрг выехаў заганіцу, падобна паступіў шмат іншых афіцэраў. Палажэньне ў Нямецчыне агулам і Гітлера асабліва было невыразнае. Гітлер аднак спрытны і да зьменаў гэтых відаць загадзя прыгатаўляўся. Бо пасьля чысткі зрабіў для Немцаў і для ўсяго сьвету вялікую неспадзеўку. Ён паклікаў да сябе аўстрыяцкага канцэрэнцы з ім пачаў праводзіць зьмены ў Аўстрыі, каторыя даводзяць да ўлады ў Аўстрыі гітлераўцаў, а далей здаецца дойдзе да злучэньня Аўстрыі з Нямецчынай у адно вялікае гаспадарства, чаго здаўна жадаюць усе Немцы, а што вельмі не на руку Англіі, Францыі, Чэхаславацчыне і інш. Газэты пішуць, што звольненыя нямецкія генэралы былі прыхільнікамі паразуменьня Нямецчыны з Саветамі. Ген. Фрідхам быў быццам нават у гэтай справе ў змове з расстраляным савецкім маршалам Тухачэўскім. Гітлер жа быццам згодна з сваімі плянамі і анты-камуністычным нямецка-італьянска-японскім дагаворам імкнецца да вайны з СССР.

— На сьвеце сапраўды, як кажуць, пахне порахам. У Японіі адбылася вельмі важная нарада пры ўчасьці цара-мікады, што бывае толькі ў вынятковых выпадках. СССР фортыфікуе Ленінград і выганяе адтуль усіх чужаземцаў, а каля польскай граніцы робіць ваенную паласу на 50 кілямэтраў шырыні, з каторай выселілі ўсіх цывільных жыхароў. Сталін, як-бы ў адказ на антысавецкія выступленьні заявіў, што камуністы гатовы да ўсясьветнае рэвалюцыі, у якой памагаць будзе савецкая армія, каторая так-жа да гэтага гатова. — Зброяцца й іншыя гаспадарствы. Злучаныя Штаты Паўноч. Амэрыкі пастанавілі асыгнаваць на ўваружэньне 1 мільярд даляраў. Францыя, між ін-

ШТА ЧУВАЦЬ

3 мільяны моладзі бяз школы. Пасол Польшчы ў будзетнай соймавай камісіі сьвідзідзіў, што ў Польшчы жош 32,596 школаў усіх тыпаў, 116,694 вычыцалоў і профэсараў, ды 5,300,000 школьнае моладзі. У школах вучэцца болш 4 мільяонаў моладзі. Калі браць моладзь да 20 гадоў, то бяз школы жош усiaхо 3 мільяны моладзі. Сіаланскай моладзі ў сіаледніх школах жош усiaно паў працэнта, а ў высокіх жащэ мienш, бо толкі 0,2 працэнта. — Як бацьм, вiоска ў halініe асьветы стаіць на апошнім місцы, а так быць не павінна, бо і вiоска патрабуje сьвiатла і лепшага жыцця.

„Служба Млодых“. Pad takim назoвaм 2.ІІ 38 h. пачала працаваць novaja арганізацыя польскай моладзі пры О.З.Н.

Чварежеч рах. скаціна і коні. Сiоlета зiмoжу ў Францыі і Няміецьчыне панавала масавая чвароба рах. скаціны на h.zv. ја-щчura—прыщчыца—чвароба мoрды і noh. Францускія сiаланe сьвiадзiаюць, што зhi-нула ў іch болш мiлiоны штук кароў. Mноha з гeтaй прычыны мiела стратаў і Няміецьчына. У Бeсарaбii (Румынiя) пaўстала зараза конiaў, ад jakoje щo-дзiеiн нiнiе болш 200 штук. Зараза гeтa пiерачoдзiе так-жа на шvинiеj, карoвы і авiецькi. Hазeты пiшуць, щo чварoба карoў пaявiлaсiа апошнім чaсам ужо і ў зачoднiаj чaстцeй Пoлшчы, а нават дaстaецца з Пpусiі ў Бeлaстoцкaje вaявoдзтвa, jakoje hrаницьчыца з няміецькай тepытoрiяj.

Змoтoрызаваныя пaлeскiя лaпци ў Сoймiе. У чaсiе прaмoвы мiнiстpa камунікацыі, на пaсiедзaннi будзeтнaje соймaвaje камiсiі, кaлi гaвapылaсiа аб пoстyпiе мoтoрызaцыі, сiарoд пaстoў зjавилiсiа лaпци, jakиa нoсiаць пaлeскiа сiаланe, зрoблeныя з старых сaмaчoдoвыч aпoнaў (гyмaў). Hetkim спoсaбaм адзiн з пaстoў чaчiеў дaкaзaць, щo мoтoрызaцыя рaзвiвaецца...

Вaйна з пacукaмi. У дaўнiеjшых лoчaчaх пaд Сiалaтнiкaм у Вiлнi зaвiалoсiа щмaт пacукoў; дaгaдвaжyцa, щo жош іч там сoтнi тысiаць. Mаhистpaт дyмaje, як пaјсци на іch „вaйнoј“ і знищыць.

шым, пабудавала ў Парыжы проціўлятунскія сховы, у якіх можа схаватца 3 мільёны людзей. Англія закупіла ўжо ў Канадзе ўсё збожа, якое будзе сёлета.

— Нядаўна на Міжземным Моры няведамая падводная лодка затопіла 2 англійскія караблі. Некаторыя думалі, што зрабілі гэта італьянцы. Пасьля гэтага пачаліся між Англіяй і Італіяй перагаворы аб наладжаньні добрых адносінаў. Мусоліні адразу просіць у англійцаў грашовае пазыкі, бо эканамічныя ягоня справы стаяць вельмі кепска. Умешаўся ён у Гішпанію, а тым часам Абісынія ўсцяж бунтуецца і шмат дзе абісынцы часта перамагаюць італьянскае войска. Паўстаюць так-жа бунты ў італійскай каленіі ў Лібіі. Ці дойдзе да паразуменьня між Англіяй і Італіяй, пакажа будучыня. *jn.*

Трэба лепшых п'есаў

в. Лабачы, Наваградзкага нав. 30.1 г. г. у в. Лабачы адбылася беларуская вечарына, ставілі п'есу „Зьбянтэжаны Саўка.“ Артысты-аматары выканалі свае ролі вельмі добра. Асабліва добра ігралі Алёшка Цехановіч і М. Цехановіч. Зацікаўленьне прадстаўленьнем было вялікае, людзей назьбіралася многа і ўсе гучнымі воплескамі віталі роднае слова з сцэны. Аднак былі ўвагі адносна п'есы і ад'ёмныя. І так, калі я запытаўся аднаго селяніна, ці падабалася прадстаўленьне, дык ён мне адказаў: „Ах, мой браток, дзе з нас не насмяхаюцца, дык ці варта самым з сябе смяяцца.“ І сапраўды, там дзе людзі сьведомыя, трэба ставіць п'есы пажважнейшыя, а не смяхотныя, як „Саўка.“ Люка.

Гарэлка даводзіць да трагічных здарэнняў

в. Сівіца, Беніцкай вол., Маладэчанскага нав. У нас моладзь, нажалі, ня ўмее йшчэ культурна праводзіць вольны час. На вечарынах танцуюць у шапках, кураць, адзін другога штурхаюць, лаюцца і г. д. Як „кепка“ гуляецца, дык ідуць выпіваць, а пасля паўстаюць бойкі. Гэтак было ў нашай вёсцы на першы дзень праваслаўных Каляд. Хлапцы напіўшыся пачалі сварыцца за музыку і ўрэшце пабіліся. Адзін дастаў так вялікую рану нажом, што пасля ў шпіталі мусіў расстацца з маладым жыццём. За гэта некалькі чалавек пайшло ў востраг. Вось да чаго даводзіць гарэлка. Кніжка і газэта да гэтага не давяла-б. Дык замест гарэлкі, купляйма беларускія кніжкі і часопісы, ды вучымся культурна жыць. У. Барскі.

Моладзь будзіцца і працуе

в. Каліты, Пастаўскі нав. Моладзь нашага вёска будзіцца і пачала працаваць на роднай культурнай ніве. Доказам hetaha было беларускае прадстаўленьне 6 lutaha

siol. Stavili pjesu „Sud.“ Narodu było mnoha, niekatoryja byli nawet z dalokich wiosak. Pradstauleńnie adbylosia wielmi ũdala i vyklikała buru vopleskaŭ. Pazvialeńnie na pradstauleńnie brali na „Związek Strzelecki.“ Za bilety sabrali 57 zł., z jakich częśćka przeznaczona na bielaruskija časapisy. Adčuvajem vialikuju niastaču svaje bielaruskaje arhanizacyi, adnak nia tracim viery ũ lepšuju budućniniu. Mieško Alaksiej.

Revizii i aryšty

Lachavičy, Baranavički paviet. Na dniach siarod akaličnych sielan byli praviedzieny revizii. Niekatorych pašla palicyja aryštavała. Aryštavanym robiac zakid, što jany pravodzili dziejność nia zhodnuju z abaviazujučymi zakonami.

Lachavički.

Braty, apamiatajcesia

Astryna, Ščiucynski pav. Oj ciomna naša dolačka. U Astrynie niama toj niadziedi ci paniadzielku, kab nie razlahalisia pjanya kryki. Asabliva-ž „zapievajec“ i vypiva-jeć u nas adna kampanija z „strelkami,“ jakaja tak-ža najčасьцей pryčyniajecca da bojki siarod moładzi. Pracujuć u nas ludzi wielmi ciazka, a pašla ũsio idzie ũbutelku, za adzin dzień, za adnu hadzinu, i dalej niama čaho jeści. Zatoje poŭna slozaŭ. Pry tym za razboj i kryki prychođzić kara: štraf, aryšt. A heta-ž tyd i hańba.

Dyk, braty darahija, apamiatajcesia, niachaj zhinie „hara“ slozy i biada, budźma čvarozymy, nie marujma hrošaŭ, čytajma lepš svaje bielaruskija knižki i hazety, a žyćcio budzie lepšym i ščасьliviejšym. Ludzi nia buduć vas łajać, a dobrym slovam uspami-nać buduć. H. Vincukievič.

Krychu śmiechu

Pachodźańnie ludziej

— Czapier budziem havaryć ab pachodźańni ludzkoħa rodu.
— Panie vučycieli! Moj tatka kazaŭ, što my pachodzim ad naŭpy.
— Nu, heta vyniatok, dyk ab im my nia budziem tuť havaryć.

Na dapanahovy fond bielaruskaj moładzi pry „Šl. Ml.“

achviaravali:

J. Popko 2,50 zł.—studentam i 1 zł.—vučniam, M. Šutavičanka 0,50, Michal Šnajdar 1 zł., M. Burlevič 3 zł. Žydoŭskaja vučnioŭskaja moładź z Himnazii „Tarbut“ 5 zł. i 60 hr., K. B. 0,50, J. Juch. 1 zł. Usim achvirađačam ščyra dziakujem. Red. Kal. „Šlachu Moładzi“.

Пісьмо ў Рэдакцыю

Вельмі Паважаны Грам. Рэдактар! У газэтах надрукаваныя непраўдзівыя весткі аб прадажы з карыснаю мэтай, а ў іншых і аб кражы мною з Ласіцкае царквы абразы Маці Божае. У сувязі з гэтым веліва прашу зьмясьціць наступнае паясьненне ў гэтай справе.

У 1936 г. у паразуменні з царкоўным старастам і сакратаром Царкоўнае Рады быў сапраўды прададзены абраз Божае Маці. Атрыманыя 200 зл. спачатку, як прызначаныя на рамонт царквы, былі запісаны ў кнігу, а ў 1937 г. уключаны ў агульную суму даходу. 100 зл. у 1937 г. высланы ў Каньсысторыю на аплату падаткаў яшчэ за гады да майго прызначэння ў Ласіцу, а другія 100 зл. пайшлі на іншыя царкоўныя выдаткі.

Справу з прадажой абразы злосна выкарысталі элементы варожыя да мяне з пагляду нацыянальнага і павялі траўлю.

Рэдактароў газэт, якія надрукавалі весткі аб кражы абразы, падаю ў Суд. 3 пашанаю
31.1.1938. Сьвяшч. А. Коўш.

Паштовая скрыпка

Я. П. Адказ будзе пісьмом.

А. Заранку: Атрымалі, будзем пакрысе друкаваць. Поступ зрабілі Вы вялікі. Прывітаньне!

М. Кар-ку: Артыкулу з прычын цензуральных ня можам зьмясьціць, дык даём толькі зацемку. Прывітаньне!
У. Бараноўскаму: Друкуем і і просім пісаць часцей.

Люка: Вершы слабыя і ня прайдудь праз цензуру. У справе недаручаньня Вам „Шл. Мол.“ мы падалі скаргу ў Дырэкцыю Поштаў і Тэл. Караспандэнцыі выкарыстаем.

Я. Каліна і У. Рэху: Вершы нажалі слабыя. Больш чытайце і працуйце над сабой.

М. Кругламу: Вершы слабыя. Просім пісаць карэспандэнцыі. „Маланка“ за 1927 год каштуе 2 золотыя.

Г. Жывал: Працы нажалі ня можам Вам ані даць, ані знайсці.

Urbanoviču A.: „Šl. Mol.“ vusyła jem vam akuratna, damahajcesia na poście.

Выш.—му у М.: „Самапомач“ выходзіць сёлета як мясячнік і Вам рэгулярна пасылаецца. Гадавікі „Самапомачы“ былі Вам высланы зразу па атрыманні грошаў, а цяпер высланы ішчэ раз. Дамагайцеся на пошце.

„Шлях Моладзі“ рэдагуе Рэдакцыйная Калегія. Друкуецца ў Беларускай Друкарні ім. Фр. Скарыны ў Вільні (Завальная 1-2) коштам працы: Я. Багдановіча, Я. Найдзюка і А. Шутовіча.

Адрыс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Завальная вуліца № 1—2 (Wilno, Zawalna 1—2).

„ШЛЯХ МОЛАДЗІ“ выходзіць два разы ў месяц: 5 і 25. Падпіска на год 2 зл. і 50 гр., на паўгода 1 зл. 50 гр., на 3 мес.—75 гр. Цана аднаго экзэмпляра 15 грошаў. — Заграніцу ўдваі даражэй. — Нумар картатэлі „przekazu rozrachunkowego“ 59.

Выдавец: „БЕЛПРЭС“.

Рэдактар: Я. НАЙДЗЮК.